

VOOR GERRIT

Ze zeiden dat je milder was geworden.
Hij is versoepeld de laatste tijd
verdomd, en schopt niet meer als vroeger.

Ik ken je weinig langer dan vandaag
kwam voor je vijandschap te laat
maar lieve Gerrit, nu je dan voorgoed

bedoord in je gedichten woont
de resten uitgezaaid tussen planken
nu je zonder stem, zonder koperen stem

nu je navelloos, nergens je stem –
kom dan dichterbij, met je tedere afstand
grijp je vast en vertak, geef ons hier

voor de laatste ondergrondse keer
je donkere kus van de poëzie.
Als ik ooit in dit leven wortelschiet

zal het door jou zijn. Alleen op papier
vinden de vogels reservenesten
bouwen de mensen zichzelf een land.

Ik wilde vandaag een reservedood bouwen
mijn dikke, dunne, zieke Komrij
om enkel de dood in op te vouwen.

Ramsey Nasr 2012

geef ons
hier je
donkere
kus van de
poëzie

In deze bundel zijn de gedichten opgenomen die door zeven stad- en streekgenoten werden gekozen en voorgedragen op de Avond van de Poëzie in de Synagoge te Lochem ter gelegenheid van de Nationale Gedichtendag op donderdag 30 januari 2014.

Marika Tuin op viola da gamba verzorgde het muzikale gedeelte.

AAN WIE IK BEN

Flarden geluid
herinneringen, beelden
Als heen en weer schietende bewegingen
hard ketsend op een muur
Mijn ongeschreven gedachten,
wachtend papier

Het denken in mijn hoofd,
niemand die er bij kan
De gedachte toestaan, afpellen
laagje voor laagje
Zoeken naar de kern
dichter bij komen

Woorden geven aan wie ik ben
loslaten, delen
Waar de ander, anders is
opnieuw betekenis krijgen

Laagje voor laagje

Bea Kieskamp 2013

VOOR GERRIT

Ze zeiden dat je milder was geworden.
Hij is versoepeld de laatste tijd
verdomd, en schopt niet meer als vroeger.

Ik ken je weinig langer dan vandaag
kwam voor je vijandschap te laat
maar lieve Gerrit, nu je dan voorgoed

bedoord in je gedichten woont
de resten uitgezaaid tussen planken
nu je zonder stem, zonder koperen stem

nu je navelloos, nergens je stem –
kom dan dicht, met je tedere afstand
grijp je vast en vertak, geef ons hier

voor de laatste ondergrondse keer
je donkere kus van de poëzie.
Als ik ooit in dit leven wortelschiet

zal het door jou zijn. Alleen op papier
vinden de vogels reservenesten
bouwen de mensen zichzelf een land.

Ik wilde vandaag een reservedood bouwen
mijn dikke, dunne, zieke Komrij
om enkel de dood in op te vouwen.

Ramsey Nasr 2012

keuze: Bea Kieskamp

HET KIND DAT DOOD-GESCHOTEN IS DOOR SOLDATEN BIJ NYANGA

Het kind is niet dood
het kind heft zijn vuist naar zijn moeder
die Afrika schreeuwt de geur schreeuwt
van vrijheid en heide
in de townships van het omsingelde hart

het kind heft zijn vuist naar zijn vader
in de optocht van de generaties
die Afrika schreeuwen de geur schreeuwen
van gerechtigheid en bloed
in de straten van zijn gewapende trots

Het kind is niet dood
noch bij Langa noch bij Nyanga
noch bij Orlando noch bij Sharpville
noch bij het politiebureau van Philippi
waar het ligt met een kogel door zijn hoofd

Het kind is de schaduw van de soldaten
op wacht met geweren pantserwagens en knuppels
het kind is aanwezig bij alle vergaderingen en
wetgevingen
het kind loert door de vensters van huizen en in de
harten
van moeders
het kind dat alleen maar wilde spelen in de zon bij
Nyanga is overal
het kind dat een man is geworden trekt door heel
Afrika
het kind dat een reus is geworden trekt door de
gehele wereld

Zonder pas

Ingrid Jonker 1960 - vert. Gerrit Komrij

keuze: Bea Kieskamp

SOOS VAN DIE VLERKE

Allerliefste, ek stuur vir jou een rooiborsduif
Want niemand zal 'n boodskap wat rooi is skiet nie
Ek gooi my rooiborsduif hoog in die lug en ek
weet al die jagters sal dink dis die son.
Kyk, my duif kom op en my duif gaan onder
en waar hy vlieg daat skitter oseane
en bome word groen
en hy kleur my boodskap so rooi oor jou vel

Want my liefde reis met jou mee,
my liefde moet soos 'n engel by jou bly,
soos vlerke, wit soos 'n engel.
Jy moet van my liefde bly weet
soos van die vlerke waarmee jy nie kan vlieg nie

Breyten Breytenbach

keuze: Betsy Duwel

NARRATIEF VAN DIE PARKBOER

oom Jakobus de Wet praat poetry
'rondom Jerusalem is berge
hier alleen by die bokke in die veld
is ook berge
maar rondom ons is God
ek voel Hom heel aand aankom so van Akkediskloof
se kant

die begin van my was by Tattasberg
bok opgepas jakhals vreet van die boud af maag toe
bobbejaan vang nie, hy vat
hy skeur oop hier by die heupe
waar hy derms trek en vreet

eers wil die myne die grond het
toe vra ek: hoe kan twee mans een vrouw bestuur?
toe sê hulle: oom Jakobus julle bestuur bogronds
ons bestuur ondergronds

toe was daar die park-se-man
'n week lank het hy gesoeb om die jawoord te kry
ou trane huil hy, óú trane
maar ons sê dis onse land
hoekom moet 'n ander man ons land bestuur?
sê ek weer: hoe kan twee mans een vrouw hê?
wie bestuur die vrou?
toe sê hulle: viennote - ons sal 'n viennootskap wees
toe sê ons as ons nie eers weet van park nie
hoe weet ons nou van viennot?
toe sê hulle die erwe van ons vaders moet vir ons
kinders bly
nou dit verstaan ons

ek het die volheid van die park
my kleinkind Benjamin doen die weiwerk
sy mond het my dit vanoggend gesê
self gesê hy wil 'n veeboer wees
en ek is tevrede
want God het vir elkeen 'n talent ingesit
saans by die staning hoef ons niks te praat nie
ons weet waar gewei is waar gewei moet word
dis 'n goeie lewe oom aan 'n kind te gee
elke kind het sy eer
laat ek dit maar sê
dis baie smaaklik om saam met 'n kleinkind te wees
hy laat jou lag
hy laat jou goed praat wat niet heeltemal toepas nie
dis goed om by 'n kind te wees

want dag en nag is jy alleen hier by die staning met
Christus
julle praat
jy kan agteroor lê
en met helder oë met Hom praat
jy kan maar net kyk
want gees gewaar gees

my bokke is deetlik gelittekenmerk: swawelstert en
halfmaantjie voor
winkelhaak en swawelstert by die ander oor
die staat het my 'n stoetram gegee'
'n vleishouerram 'n regte prysbok
onder my bokken maak ek nooit apartheid nie
my bokke is een
dan is die seën van die Here daar
maar as ek verdeeldheid maak
is daar 'n einde'

middagoor sak die hitte tussen die koppe vas
klippe word die bloute in geblaak
by die paaltjies tussende ebbehout en krie
dop oom Jakobus die dikke derm om
en spreit niervet dun oor 'n tak
'die koeltetjie is maar vlak,' brom hy langs die afge-
slagte orrobok
oor die radio op 'n blik
lees Cobus Bester die middagnuus

ek loop agter Benjamin Cloete aan as hy die bokken
veld toe vat
ligvoets fynvoets stryk hy die duine oor
haai-haai klap sy sweep
die bokke sak die oevers in
jong rivierriet kriedoring rosyntjieboom
hulle's stil gevreet
Benjamin syg sag 'n rivierwilgkoelte in
en nou? vra ek
'mevrouw kan nou 'n sluimetjie vang'

weerloos lê die rivier
oop aar in die hitte
die landskap ondenkbaar sonder die bruingroen sny
onverwoesbaar ouer as die oudste mensasem op
klip
hy voed die bokke van maak en die bokken van dood
hier's van niks te veel
hier's van niks te bitermin

die berg aan die oorkant lyk soos iets wat lek
teen middaguur blus dit in blou
beur weg in aangetaste brons
sianied sis die vygies

en as die son uitkyk is ek daar is ek daar in laven-
der blue

ek kyk op my horlosie
dis twintig minute voor drie
en dit beteken absoluut niks nie
ons dommel tussen koelte en vreet en hitte

die son kantel eindelijk
die rante galm van blêr soos die groot bokke stan-
ning toe kom
die vasgebinde lammertjies spook aan hulle riem-
pies
niks so saf soos boklam
(onthou my taal)
niks so soet snoetig
fynbekkig weerloosogig soos boklam
teen die aand se kant
party kry diet party kry vreemde tiet
dis grootblêr tot platblêr tot kleinverloorblêr
tot moiblêr tot sanikblêr tot bederfblêr
tot vererg se baasblêr

die fluweel van 'n boklam se oor
glip deur my hand
'hoe lê ek die lyne af na jou toe lief
as die laat lig so kliplangs knel
soos jy my rugstring afknabbel
hoe bring ek jou hier lief
tot langs die groot rivier
dat ons die later jaar se brak en bitter
weer tot liefde sedimenteer?'

die bokke kom huis toe
kort wolwit watervalle stort uit die bome

teen die laatmiddagstof
lammertjies en staning en bokbaarde
straatjies pis en kantige kutteltjies
soos diiamante het ook die drolle vorm hier

twee tepeltjies, deurknielde knieë
waar hulle gewei het laat hulle poep vannag
die horinkies soos verhoringde vlerkies
wat sou kon wees die ene engel
buitendeur loop Joseph en preek
doer op die kop staan hy en arms waai
sy stem kom in tekste na ons aangewaaï
Joseph preek vir die klippe die klowe
vir die rivier gaan sing hy
vir die bokke die nag bid hy
'die kind steek my soo in die skanne,' sê oom
Jakobus

"n kleur kom nooit alleen nie," sê sy
toe die rante teen skemer losraak en wegval in blou
kantvalle
en die plooiings omsit in vuur
en amber
die rivier verstil tot weerkaatsing
dit raak voeltyd en voëltyd
deur die geweld van kleur en riet
vlieg 'n reier stil die valleï af
bontrokkies kuifkoppies sysies
bondel in tossels op die grasbank langs my tent
daar's 'n trilling van klip en rivierwilgers en riet
'n duif in die krans val verskrik in klank

die lug raak skulp
agter die nagdonker berge is die son raakgesny
en begin die wit lug deurbloei

ek slaap op die wal van Die Rivier
die hele nag vloei dit stil en breed by my verby soos
bloed
uit 'n wond - bokant lê die gruis van sterre
maak die nag haarself oop -

dadelik is kleur die oerkluts kwyt

Antjie Krog

keuze: Betsy Duwel

BLACK FLIES

Black flies on the windowsill
That what we are
That what we are to know
Winter stole summer's thrill
And the river is cracked and cold

See the sky is no man's land
A darkened plume to stay
Hope he needs a humble hand
Not a fox found in your place

And no man is an island
This I know
But can't you see
Maybe you were the ocean, when I was just a stone

Ben Howard

keuze: Frederike Jansen

26.000 DAGEN

Kinderen die mogen spelen in luchtkastelen
Die echt bestaan en nooit zullen vergaan
Maar vroeg of laat gaat zand vervelen
Moet je daar niet blijven spelen
Want je kunt ook op zoek naar de rand
Van de zandbak gaan

Jong zijn dat is uitproberen, leren balanceren
Blijven staan, vallen, verder gaan
Je kunt volwassen willen lijken
Alvast naar rijtjeshuizen kijken
Maar je kunt als je telt voor hetzelfde geld
Naar het eind van de wereld gaan

Je hebt zo'n 26.000 dagen
Tussen niets en eeuwigheid
Je kunt lachen, je kunt klagen
Maar elke dag ben je voor eeuwig kwijt

Volwassen, evenwichtig lijken, niets laten blijken
Nog geen traan, maar twijfel blijft bestaan
Gelukkig zijn is uit de mode
Zomaar lachen streng verboden
Maar je kunt ook hup voor de lol nog een keer
Gewoon op je kop gaan staan

Je hebt zo'n 26.000 dagen
Tussen niets en eeuwigheid
Je kunt lachen, je kunt klagen
Maar elke dag ben je er een voor eeuwig kwijt

Harrie Jekkers

keuze: Frederike Jansen

DE ENGELBEWAARDER

Ik geloofde vroeger echt dat ik een engelbewaarder
had
Dat had mijn moeder me verteld dat dat zo was en
dan geloofde je dat
Het was een engel uit de hemel die op aarde geko-
men was
Om een iemand te beschermen waar hij engelbe-
waarder van was

Ongelofelijk vond ik dat
Dat ik een eigen engel had
Speciaal alleen voor mij
Opeens telde ik voor twee
Hij liep altijd met me mee
Waar ik ook was
Op weg naar school, die grote hond
Werd, omdat hij achter me stond
Iets minder groot
En als ik bij het oversteken
Nog net op tijd was uitgeweken
Voor een tram
Kwam dat door hem

Dankzij mijn engelbewaarder
Mijn onzichtbare lijfwacht van hoge komaf
Had ik een klein stukje hemel op aarde
En een reddende engel, die me soms vleugeltjes gaf

Ik geloofde vroeger echt
Dat ik een engelbewaarder had
En ik wou hem zo graag zien
Wie weet lukte dat misschien
Als ik heel snel in de spiegel keek

Soms draaide ik me pijsnel om
Stel dat ik hem betrappen kon
Maar ik zag hem nooit
En had ik weer een keertje pech
Dan dacht ik is mijn engel weg
Waar zou hij zijn?
En als ik pijn had of verdriet
Dacht ik: waarom helpt hij me niet?
Bestaat hij wel, bestaat hij niet?

En op zoek naar mijn engelbewaarder
Mijn onzichtbare lijfwacht van hoge komaf
Verloor ik de hemel op aarde
En mijn reddende engel, die me soms vleugeltjes
gaf
Ik geloofde vroeger echt dat ik een engelbewaarder
had

Sinds ik niet meer geloof
Dat engelbewaarders bestaan
Ben ik bij gebrek aan engelen
Maar achter mezelf gaan staan

Harrie Jekkers

keuze: Frederike Jansen

POËZIECURSUS

Het moeilijkste bij dichten,
ik vertel u geen geheim,
dat is toch wel het vinden
van het juiste rijmwoord.

We zaten hand in hand
op het terras van het restaurant-café.
Dat rijmt wel niet,
maar dat hoeft ook niet per se.

Het is mooier als het wel rijmt. Voorbeeld:

Ik hou van jou, ik blijf je trouw.
Origineel is het niet, maar het rijmt als een tiet.

Of deze:

Een struise meid uit Scheemda
viel voorover in de Etna.
Duidelijk en luid
bracht zij nog uit:
'Heet ja!'

Nog een:

De truc mislukt, gaat jammerlijk teloor,
de goochelaar pinkt een traan uit zijn oor.

Naast rijm is ook het metrum van belang. Metrum
heeft te maken met waar je de klemtoon legt in een
gedicht. Ik hoorde laatst op de radio in de STER-
reclame de volgende zin:

Ik ben Karin en ik heb een druk gezin.

Dat is van een heel laag niveau, Kárin-gezin. Dat metrum klopt niet. het is van een veel hoger niveau om te zeggen: Ik ben Karin en hij moet dáárin.

Wellicht dat u zegt: 'Karin-daarin, dat vind ik een beetje flauw'. Maar dan heeft u het niet over het metrum. Want dat is ijzersterk. Dan heeft u het over wat anders. Wat overigens ook van belang kan zijn in een gedicht.

Timing bijvoorbeeld is ook heel belangrijk. Nemen we nu eens de timing van het volgende gedicht.:

Mijn vrouw
trok de deur dicht
van ons huis
aan het Acaciaplein
en liep naar het Rietstation.
Tien minuten later
vertrok haar trein
richting noorderzon.

Dit gedicht is zeer slecht getimed, want van het Acaciaplein naar het Rietstation is zeker een halfuur lopen...

Herman Finkers

keuze: Henk Schmoller

HINDERNISZWEMMEN

Wat is de discipline die wij missen?
Het zwemmen in een bad met hindernissen.

Hinderniszwemmen
was eens op de Spelen
De vreugde van velen
Maar wat zijn precies de obstakels geweest?
Voetangels? Klemmen?
Of plotseling klotsen?
Of drijvende schotsen?
Een ijselijk nummer – begeerd en gevreesd

Hinderniszwemmen
Waar is het gebleven?
Wie waagden hun leven?
Wie gingen er met de medailles vandoor?
Klinken er stemmen
Voor reanimatie
Van deze sensatie
Wij zien het al vóór ons, dus wij zijn ervoor

Zo'n man die op een startblok staat te zwaaien:
Dag moederlief, nu ga ik naar de haaien!

* Intrigerend is de lijst van sporten die aan het Olympische programma zijn ontvallen. Een keuze:
Tweehandig speerwerpen, Verspringen vanuit stilstand, Touwtrekken, Steenwerpen, Knots-zwaaien en Hinderniszwemmen.

Ivo de Wijs

keuze: Henk Schmoller

POLSSTOKHOOGSPRINGEN (VROUWEN)

Je denkt aan 100 000 dingen
Je moet je zenuwen bedwingen
Je moet het aantal passen tellen
Je moet geleidelijk versnellen
Je moet de spanning niet verbreken
De polsstok in het putje steken
Je moet actief je benen zwaaien
Je moet op tijd je lichaam draaien
Je moet – allicht! – de lat niet raken
Je moet een zachte landing maken
En verder moet je telkenmale
Je broekje uit je bilnaad halen.

Ivo de Wijs

keuze: Henk Schmoller

ALS JE GEEN SPAR KUNT ZIJN OP DE TOP VAN DE ROTS

Wees dan een struikje in het dal – maar wees
Het beste struikje langs de kant van de beek –
Kun je geen boom zijn, wees dan een struik.

Kun je geen snelweg zijn, wees maar een pad
Kun je de zon niet zijn, wees maar een ster:
Groot of klein zijn maakt voor slagen niet uit –
Munt uit, in wat je ook bent.

Douglas Mallock

keuze: Jan Doornbos

GELUK IS NIET GEWOON

Geluk is niet gewoon
bewijzen van het tegendeel te over:
verlies, levens geknakt
pijn, die je niet wilt voelen

– toch is er ook een kracht die draagt!
een bron die leven geeft
een stroom voorbij/vooraf aan modder en vuil
een stille, felle vlam

- een kracht die mensen aanspoort uit te zien
of ergens iets doorbreekt en zich toont
vol volheid, leven, - tranen afgewist

Peter van der Schaft

keuze: Jan Doornbos

ONTMASKERING

Ben jij de enige voor wiens ogen
niet is verborgen mijn naaktheid?
Kan jij het hebben, als niemand anders,
dat ik geen licht heb, niet warm ben,
dat ik niet mooi ben, niet veel,
dat geen bron ontspringt
in mijn diepte.

Dat ik alleen dit gezicht heb,
geen ander.

Ben ik door jou, zonder schaamte,
gezien, genomen,
door niemand minder?

Zou dat niet veel te veel
waar zijn?

Ken jij mij? Wie ben ik dan?

Weet je mij beter dan ik?

Huub Oosterhuis

keuze: Jan Doornbos

WAAR MEN BANG VOOR IS

Baden, mijten, jeuk, zuurheid, alarmsystemen,
open plekken,
hoogten, van een (geringe) hoogte springen, vaag-
heid,
lucht, tocht en wind in het algemeen, braken,
krankzinnigheid.

Pijn, pleinen, wilde spinazie, straten, naalden, kat-
ten en dieren
die op katten lijken, nierziekte, kippen, knoflook,
meningen,
het uiten van meningen of het ontvangen van lof,
stof, staan.

Lopen, autorijden, met de auto een kruising schuin
oversteken,
tolwegen, vergeten, schrammen, omhoogkijken,
lucht inslikken,
stikken, Engeland, Engelsen, de Engelse cultuur,
bloemen.

Razernij of woedend worden, onbeweeglijkheid van
een gewricht,
de maatschappij, overstromingen, alleen of alleen-
staand blijven,
oneindigheid, aanrakingen, bijen, mensen met
amputaties, amputaties.

Plakkerig eten, spinnen, cijfers, vuur, flauwvallen,
onweer, bliksem,
sterren, het heelal, asymmetrie, ataxie, wanorde,
rommel, ruïnes,
atoomexplosies, falen, fluiten, goud, noorderlicht,
de eigen taal.

Eenzaamheid, zichzelf, het eigen spiegelbeeld,
vliegen (in vliegtuigen),
kogels en raketten, bolsjewieken, zwaartekracht,
vallen, diepten,
onpeilbaar water, diepe gangen, dicht bij hoge
gebouwen staan.

Kikkers, salamanders, boeken, planten, eigen
biseksualiteit
of die van anderen, mooie vrouwen, vrouwen, zich
emotioneel binden
aan een ander persoon, slijm, spoken of de boe-
man, padden.
Lichaamsgeuren, lelijkheid, lelijk zijn, kanker,
zwermen,
hartaandoeningen, het hart in het algemeen, vlees
of het eten van vlees,
belachelijk worden gemaakt, nieuwe geneesmid-
delen, kometen.

Nieuwe ideeën, vrolijkheid, sneeuw, aangeraakt
worden, moslims,
de islam, de islamitische cultuur, haar, chemicaliën
of het werken
met chemicaliën, tijd, klokken, voedsel, kleine of
gesloten ruimten.
Stelen, steken en gestoken worden, bedden of naar
bed gaan,
begraafplaatsen, seksueel misbruik, het maken van
keuzen,
vertraagde, verstopte of moeizame stoelgang, ont-
lasting in het algemeen.

Eetstokjes, clowns, vorst of ijs, kristal, computers,
fietsen,

golven of golfachtige bewegingen, steile (overhangende) rotswanden,
honden, hondsdolheid, prostituees, geslachtsziekten, bloedneuzen.
Pijnlijke bewegingen van de ingewanden, demonen, menigten,
fascisme, bommen, de tandarts, huidletsel of wonden, huidziekten,
diabetes, drinken, dineren of conversaties tijdens het diner, de zon.

Voorwerpen aan de rechterkant van het lichaam, draaikolken,
duizeligheid, dubbelzien, zich in bijzijn van een ander uitkleden, huizen,
huid of vacht van dieren, de straat oversteken, mismaaktheid, school.
Ongelukken, de kerk, Nederland, Nederlanders, de Nederlandse taal,
elektriciteit, vrijheid, braken of braaksel, gordels, borstels, spelden,
een doodzonde begaan, kritiek, de dageraad, daglicht, tieners.

Kennis, everzwijnen, blozen, werken of functioneren, goed nieuws, seks, seksualiteit, het vrouwelijk geslachtsorgaan, de kleur rood, koorts, kou of koude objecten, trouwen, samenwonen, lachen, kinnen, immigranten.
Knieën, bruggen, oud worden, oude mensen, goede smaak,
spreken in het openbaar, overvallers of overvallen worden, genieten,
zonlicht, infecties, bloed, reptielen, maniakken, materialisme.

Griekse termen, complexe wetenschappelijke terminologie, mist,
fondsen, subsidies, heiligen, heilige zaken, theologie,
religie, de hel, het getal 666, preken, priesters, paarden, lange benen.
Zwervers, bedelaars, shock, angst, homoseksualiteit, vuurwapens,
water, kwikhoudende medicijnen, vloeistoffen, vocht, epilepsie,
ovenhandschoenen, wervelstormen of orkanen, de eeuwigheid.

Slapen, hypnose, de dokter, naar de dokter gaan, vis, vergif,
termieten, Japan, Japanners, de Japanse cultuur, servetten,
Joden en de Joodse godsdienst, blokfluiten, het vrouwelijke in zichzelf.
Verslagen worden, spot, leegte of lege ruimten, personen aankijken,
stelen, kamers, vermoedigheid, groenten, kosmische verschijnselen,
honden, vooroverbuigen of bukken, ruitenwissers, de dood.

Lepora, de kleur wit, meren, touw, gerechtelijke vervolging,
analysen, syfilis, otters, lang moeten wachten, koken, straf,
machines, een erectie verliezen, de kleur zwart, bijen, meningitis.
Menstruatie, vastgebonden zijn, metaal, veranderingen, meteorieten,

stadplattegronden, poëzie, microben, bacteriën,
vuil, sponzen,
herinneringen, motten of nachtvlinders, muizen,
paddenstoelen.

Duisternis, de nacht, mieren, mythes, verhalen,
namen, valse verklaringen,
glas, wolken, ziekenhuizen, thuiskomen, naakt-
heid, nummers,
grote groepen, voertuigen, het cijfer 8, kaakchirurgie,
wijnen, regen.
De huiselijke omgeving, geuren, terroristen, ogen,
dromen, natte dromen,
slangen, aangeklampt worden, voorgeschreven
geneesmiddelen, kijken,
vogels, bezit, schaaldieren, de hemel, alles, de paus,
papier, perversie.

Verzuimen van plicht, verantwoordelijkheid, parasieten,
maagden,
jonge meisjes, vrijdag de dertiende, urine, plassen
in de (ingebeelde)
aanwezigheid van anderen, erfelijkheid of erfelijke
ziekten, luizen, poppen.
Ingebeelde misdaden of zondigen in het openbaar,
kinderen, kale en kalende
mannen, kaal worden, armoede, eten, slikken,
opgegeten worden, een penis
(vooral in erecte toestand), het woord penis, medicijnen innemen.

Daglicht, zonneschijn, zoenen of gezoend worden,
verliefdheid,
filosofie, fobieën, de telefoon, de eigen stem of
stemmen in het algemeen,

licht of schittering, denken, tuberculose, grafstenen,
rolgordijnen.

Rijkdom, regen, knikken, baarden, polio, politici,
bestrafing,
de kleur paars, alcohol, rectale aandoeningen, de
endeldarm,
voortgang, stotteren, pokken, China, Chinezen, de
Chinese cultuur.

Met veren gekieteld worden, marionetten, vuur,
röntgenstraling,
geslagen worden met een stok, rimpels, Halloween,
satan,
gitaren, schurft, schaduwen, Rusland, Russen, de
Russische taal.
Aangestaard worden, blind worden, haaien, lichtflitsen,
de maan,
in staat van ontbinding verkerende wezens, roltrappen,
schuifdeuren,
het lezen of uitspreken van lange woorden, links-
handigheid.

Treinen, treinsporen, treinreizen, conducteurs,
bibliotheken, creditcards,
schoonouders, beoordeeld worden, afhankelijkheid,
kunstenaars,
sperma, wespen, opstaan, lopen, symboliek, symmetrie,
tafelkleden.
Voorspelbaarheid, een ander mishagen, irriteren of
in verlegenheid brengen
door het eigen voorkomen, gelaatsuitdrukkingen,
levend begraven worden,
besmettelijkheid, stieren, technologie, een (mis-
maakt) kind baren.

Tetanus, Duitsers, Duitsland, de Duitse cultuur, ziten, de zee, sterven
en zaken die aan sterven doen denken, theaters,
hitte of warmte,
plastische chirurgie, blijvend letsel, beven, agressie,
het getal 13.
Injecties, tirannen, ziektekiemen, zich aankleden,
verkrachting,
geiten, Walen, heksen, hekserij, de kleur geel, het
woord geel,
droogte, bossen, scheermessen, jaloezie, God,
goden, lintwormen.

Maria Barnas

keuze: Lyde de Graaf

MIJN KIND, WEES BLIJ EN WIL NIET SCHREIEN.
Het lachen is een beter vogel.
Laat zoele wind je tranen drogen
En 't zonlicht met je haren vrijen.

En houd je hoofdje achterover.
Denk aan de vogels die in hoge
En zachte, warme wolken wonen,
Al zijn die bomen zonder lover.

En vrees je, wandlend na een regen
Dat druppels die aan takken wieglen
Verkillend op je wangen vallen
En zo op tranen zouden lijken.

Mijn kind, houd dan het hoofd gebogen
En zie op natte straten spieglen
De wolken, in een vager hemel.
Maar niettemin een even hoge.
Laat mij het duister en de nevel.

W.F. Hermans

keuze: Maria Geluk

WEERZIEN

Hoe de mensen, hoe deze mensen, hoe een man en een vrouw na jaren elkaar – hoe na jaren deze mensen elkaar zullen zien, harnas van vroeger over het sleets lichaam, hoe in hun botten moeheid en deceptie jaar na jaar kerven.

Hoe mensen, door afscheid op afscheid gestriemd en geslagen, het kijken verdragen in de laatste smalle kier die de tijd hen laat, in laat licht ontluisterd. Dat ligt aan de ogen; genadig wrikt tovenaar geheugen aan de deur van de tijd; ontzien in het zien (weggeblazen heupen, dood haar). Die daar staan ontstaan voor elkaar bedrieglijkerwijs in vijvers van vroeger. Zij bieden elkaar een diep water, hier.

Zo zien een man en een vrouw na jaren elkaar of niet of anders. Vuur

Anna Enquist

keuze: Maria Geluk

MEISJE

Op en neer
hoog, laag
ja, broer daar beneden
toen ik 2 jaar oud was
durfde ik ook nog niet
maar nu...
hoog, laag
op, neer
hoog hoger hoogst
naar de zon, naar de maan
armen hoog, benen hoog
ik kan wel wonen
in die boom daar
laag
ik ben als de vogels
ik zie kleuren
de regenboog dichtbij
of droom ik soms
hoog en weer laag
straks op mijn fiets
soms val ik, maar bijna nooit
hoog, laag
op en neer
adem adem

en als ik 4 ben ga ik naar de basisschool

Maria Geluk

Uitgave: Stichting Dag Lochem, 2014
Vormgeving: Roelof Wullink
Foto: Kijkduin 31 december 2009
Gebruikte letter: FF Quadraat van Fred Smeijers
Druk en afwerking: Drukkerij Lammerdink, Lochem